

جمهوری اسلامی ایران

قوه مقننه

مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی

جلسه هشتم

(۸)

۲۴ خرداد ماه ۱۳۹۱ هجری شمسی

۲۲ رجب ۱۴۳۳ هجری قمری

دوره نهم - اجلاس اول

۱۳۹۱ - ۱۳۹۲

جلسه ساعت هشت و پانزده دقیقه روز چهارشنبه به ریاست آقای علی اردشیرلاریجانی رسمیت یافت

عناوین مندرجات:

۱- اعلام رسمیت جلسه و قرائت دستور

۲- تلاوت آیاتی از قرآن مجید

۳- گزارش کمیسیون تحقیق در خصوص اعتبارنامه (۲) نفر از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و تصویب اعتبارنامه آنان

۴- بررسی مسائل امنیتی و ارائه گزارش از مذاکرات هسته‌ای توسط دبیر شورای عالی امنیت ملی جناب آقای سعید جلیلی

۵- اعلام وصول (۳) فقره طرح

۶- اعلام ختم جلسه و تاریخ تشکیل جلسه آینده

۷- ضمیمه: فهرست طرح‌های اعلام وصول شده

جلسه ساعت نه و سی و پنج دقیقه به ریاست آقای علی اردشیرلاریجانی پایان یافت

معاونت قوانین

اداره تدوین مذاکرات

۱- اعلام رسمیت جلسه و قرائت دستور

رئیس - بسم الله الرحمن الرحيم
جلسه با حضور ۲۰۱ نفر از نمایندگان رسمی است، دستور جلسه را قرائت بفرمایید.

دبیر (فرهنگی) - بسم الله الرحمن الرحيم

دستور جلسه هشتم، روز چهارشنبه بیست و چهارم خرداد ماه ۱۳۹۱ هجری شمسی مطابق با بیست و دوم رجب ۱۴۳۳ هجری قمری:
۱ - گزارش کمیسیون تحقیق در باره اعتبارنامه دو نفر از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی.
۲ - بررسی مسائل امنیتی و ارائه گزارشی از مذاکرات هسته‌ای با حضور دبیر شورای عالی امنیت ملی.

۲- تلاوت آیاتی از قرآن مجید

رئیس - تلاوت کلام الله مجید را آغاز بفرمایید.
(آیات ۳۰ - ۲۸ از سوره مبارکه «آل عمران» توسط قاری محترم آقای دهقانی زاده تلاوت گردید)

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم - بسم الله الرحمن الرحيم

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ *
قُلْ إِنْ تَحُفُّوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يُعَلِّمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا يُحَذِّرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ *

(صدق الله العلي العظيم - حضار صلوات فرستادند)

رئیس - از جناب آقای دهقانی زاده محترم تشکر می‌کنیم، ترجمه آیات را بفرمایید.

(ترجمه آیات توسط آقای شاهین محمدصادقی قرائت گردید)

به نام خداوند بخشنده مهربان

«مؤمنان نباید کافران را بجای مؤمنان یار و یاور گیرند و هر که چنین کند، نزد خدا جایی ندارد، مگر آنکه بخواهد خود را از آنان با تقیه حفظ کنید و خدا شما را از عقاب خود بیم می‌دهد و بازگشت همه به سوی خداست. بگو آنچه را در دل دارید چه پنهان کنید و چه آشکار نمایید، خدا از آن آگاه است و از آنچه در آسمانها و زمین است نیز آگاه است و خدا بر هر کار تواناست. روزی که هر کس آنچه نیکی کرده باشد و آنچه بدی کرده باشد، نزد خود حاضر ببند و آرزو کند کاش میان او و کار بدش فرسنگها فاصله باشد و خدا شما را از خویشتن بیم می‌دهد و خداوند بر بندگان مهربان است.» بر محمد و آل محمد صلوات (حضار صلوات فرستادند).

رئیس - تشکر می‌کنیم.

۳- گزارش کمیسیون تحقیق در خصوص اعتبارنامه (۲) نفر از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و تصویب اعتبارنامه آنان

رئیس - دستور جلسه را مطرح بفرمایید.

دبیر (فرهنگی) - دستور اول گزارش کمیسیون تحقیق درباره اعتبارنامه (۲) نفر از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی. جناب آقای دکتر عزیزی برای ارائه گزارش کمیسیون تشریف بیاورند.

عبدالرضا عزیزی (سخنگوی کمیسیون تحقیق) - بسم الله الرحمن الرحيم
گزارش از کمیسیون تحقیق به مجلس شورای اسلامی
در اجرای ماده (۶۹) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، کمیسیون تحقیق اعتبارنامه جناب آقای جواد کریمی قدوسی از حوزه انتخابیه مشهد و کلات را در جلسه مورخه ۹۱/۳/۲۲ مورد رسیدگی قرار داد و با توجه به انصراف معترض، اعتبارنامه به اتفاق آراء تصویب شد.
رئیس کمیسیون تحقیق - الهیار ملکشاهی
رئیس - اعتبارنامه جناب آقای جواد کریمی قدوسی از حوزه انتخابیه مشهد و کلات مطرح است، اعتراضی نیست، بنابراین اعتبارنامه ایشان تصویب شد.

عبدالرضا عزیزی (سخنگوی کمیسیون تحقیق) - گزارش از کمیسیون تحقیق به مجلس شورای اسلامی
در اجرای ماده (۶۹) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، کمیسیون تحقیق اعتبارنامه جناب آقای علاءالدین بروجردی از حوزه انتخابیه بروجرد را در جلسه مورخه ۹۱/۳/۲۲ مورد رسیدگی قرار داد و با توجه به انصراف معترض، اعتبارنامه به اتفاق آراء تصویب شد.
رئیس کمیسیون تحقیق - الهیار ملکشاهی
رئیس - اعتبارنامه جناب آقای علاءالدین بروجردی از حوزه انتخابیه بروجرد مطرح است، اعتراضی نیست، بنابراین اعتبارنامه ایشان تصویب شد.

۴- بررسی مسائل امنیتی و ارائه گزارش از مذاکرات هسته‌ای توسط دبیر شورای عالی امنیت ملی جناب آقای سعید جلیلی

رئیس - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

دبیر (فرهنگی) - دستور بعدی بررسی مسائل امنیتی و ارائه گزارش از مذاکرات هسته‌ای و تحولات اخیر با حضور دبیر شورای عالی امنیت ملی جناب آقای دکتر جلیلی.

رئیس - از آقای دکتر جلیلی تشکر می‌کنیم که امروز در خانه ملت حضور پیدا کردند تا گزارش مربوط به مسائل امنیتی و هسته‌ای را تقدیم نمایندگان محترم کنند، از ایشان تقاضا می‌کنیم که بحث‌شان را شروع کنند.

سعید جلیلی (دبیر شورای عالی امنیت ملی) - بسم الله الرحمن الرحيم
«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهیرین»
(حضار صلوات فرستادند)

سلام علیکم؛ خیلی خوشحالم از اینکه توفیق پیدا کردم در جمع شما عزیزان نماینده مجلس قرار بگیرم. به همه شما این مسؤلیتی را که ملت به شما واگذار کرده تبریک می‌گویم و امیدواریم مثل همیشه مجلس که عصاره فضائل ملت است در جهت دفاع از حقوق ملت بتواند وظیفه خود را به نحو احسن انجام دهد.

یکی از بحث‌های اساسی که امروز در موضوع حقوق اساسی ملت ما مطرح هست، همین حقوق هسته‌ای است. موضوع هسته‌ای و آنچه امروز درباره فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران مطرح هست، همانطور که مقام معظم رهبری در سخنرانی چهاردهم خرداد مطرح فرمودند یک بهانه‌ای بیش نیست. تقابلی که امروز با جمهوری اسلامی ایران به بهانه هسته‌ای وجود دارد، بیشتر تقابلی است برای آن اندیشه‌ای که نظام اسلامی و مردم‌سالار دینی امروز دنبال می‌کند. در حقیقت آنها از این

نگران هستند که ایران اسلامی بتواند الگویی برای پیشرفت و مقاومت باشد.

نکته مهمی که برای آنها بسیار قابل اهمیت است این است که امروز جمهوری اسلامی ایران مقاومتی را که در عرصه‌های مختلف در برابر آن الگوی حاکم بر نظام جهانی دارد ارائه می‌کند، چه در عرصه‌های سیاسی، چه در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی و چه در سایر عرصه‌ها، صرفاً یک مقاومت تنها نیست، یک مقاومت همراه با پیشرفت است. توأم شدن مقاومت ملت ایران در عرصه‌های مختلف با پیشرفتی که قابل توجه است، مهمترین دغدغه آنهاست. انرژی هسته‌ای و فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران که مبتنی بر حقوق مشروع ملت ایران است، نمادی از مقاومت و پیشرفت است، یعنی جمهوری اسلامی ایران توانسته است از حقوق خودش دفاع و در برابر زیاده‌خواهی‌ها مقاومت کند و پیشرفت هم داشته باشد. این جای انکار نیست که به‌رحال دشمنان ما در این (۳۳) سال در عرصه‌های مختلف هر آنچه را که داشته‌اند برای جلوگیری از شکل‌گیری شجره طیبه انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران به کار گرفته‌اند.

همین چند وقت پیش معاون اول رئیس‌جمهور آمریکا، (یکی از مسؤولین آمریکایی)، در جمع خاخام‌های یهودی صحبت کرده بود و به صراحت بیان کرده بود که چیزی نبوده است که ما بتوانیم به کار بگیریم و نگرفته باشیم، ظرفیتی نبوده است که بتوانیم آن ظرفیت را علیه ملت ایران به کار بگیریم و به کار نگرفته باشیم. این نکته قابل اهمیت است. در عرصه‌های مختلف اینها در این (۳۳) سال ظرفیت‌های مختلفی را علیه کشور ما در موضوعات مختلف از جمله در موضوع هسته‌ای به کار گرفتند. فعالیت‌های هسته‌ای به عنوان یک نمادی از مقاومت و پیشرفت ملت ایران برای آنها قابل پذیرش نبود، کارهای مختلفی را به کار گرفتند، برای اینکه مانع این موفقیت و این پیشرفت شوند، از فعالیت‌های سخت‌افزاری در بدترین شکل آن تا فعالیت‌های نرم‌افزاری.

از زمانی که بحث تعلیق را به مدت (۲/۵) سال به کشور تحمیل کردند که عملاً آنچه در فعالیت‌های هسته‌ای ما بود در زمینه غنی‌سازی را معلق کردند، بعد فعالیت‌های دیگری از تحریم‌هایی که خودشان می‌گفتند که این تحریم‌ها هدف اصلی‌اش این است که ایران نتواند در موضوع هسته‌ای پیشرفت کند، اگر چه طیف آن خیلی گسترده بود و به این بهانه می‌خواستند در حقیقت به ملت ایران فشار بیاورند. از ترور، اینکه دانشمندان هسته‌ای ما را هدف قرار دهند، از برخی اقدامات خاص مثل فرستادن بدافزارهایی مثل استاکسنت برای اینکه عملاً فعالیت‌های ما را دچار اختلال و مانع آن روند و پیشرفت شوند.

مجموعه اقدامات را آنها به کار بردند، یعنی کاری نبوده است که بتوانند در مسیر پیشرفت ملت ایران انجام دهند و از آن کار ابا داشته باشند. در یکی از همین گفتگوها من یادم است، زمانی که برادرمان جناب آقای دکتر لاریجانی مسؤولیت داشتند، یکی از طرفها به صراحت بیان کرد که ما می‌خواهیم که شما دانش هسته‌ای نداشته باشید. بحث، بحث چند سانتریفیوژ و غیره نیست، فراتر از این است. همانطور که در یکی از توافقی‌هایی که در دوران قبل داشتند، در توافق سعدآباد، به صراحت بیان کرده بودند که باید جمهوری اسلامی ایران آبجکتیو گارانتی، (objective guaranty) یعنی ضمانت‌های عینی بدهد. بعد که از آنها

سؤال می‌شد که منظورتان از این ضمانت عینی چیست؟ می‌گفتند اینکه نداشته باشید، این مهمترین ضمانت عینی است. یعنی اینکه نخواهید، ما نمی‌گوییم شما نمی‌خواهید این کار را بکنید. یا می‌خواهید، ما می‌گوییم شما نباید بتوانید آن کاری را که ما نگران‌ش هستیم، انجام بدهید و این را به آبجکتیو گارانتی (objective guaranty) تعریف می‌کردند. بر همین مبنا می‌گفتند که اصولاً شما توانمندی هسته‌ای را نباید داشته باشید.

مقاومت ملت ایران امروز جواب داده است و شما به خوبی می‌بینید، مسیری که طی شد از آن مسیری که یک روز آنها بیان می‌کردند که شما نباید حتی یک دانه سانتریفیوژ داشته باشید به (۱۰) هزار سانتریفیوژ رسیده است. از اینکه زمانی آنها می‌گفتند که شما نباید غنی‌سازی کنید، امروز شما می‌بینید که در غنی‌سازی (۳/۵) درصد که صورت می‌گیرد، هیچ غنی‌سازی (۲۰) درصد هم انجام می‌شود. آن چیزی که مهم است این است که ما برای فعالیت‌های هسته‌ای خودمان آن چرخه سوخت هسته‌ای، امروز تمام اجزای آن چرخه را با استفاده از ظرفیت‌های بومی خودمان داریم. من یادم می‌آید در یکی از گفتگوها آقای سولانا به من می‌گفت که شما مثل کسی می‌مانید در حالی که هنوز هیچ ماشینی ندارد، مرتب می‌روید و بنزین می‌خرید، منطق این چیست؟ و این برای ما قابل سؤال است که شما در فکر تهیه بنزین هستید، در حالی که اصل ماشین را ندارید.

من در آنجا به ایشان این را گفتم که شما عکس این را بگو، اگر کسی بخواهد یک ماشین را با هزینه گرانقیمت و سنگین بخرد و بعد سوخت آن را نداشته باشد و هیچ تضمینی نداشته باشد بنزینی برای آنکه آن را استفاده کند، خواهد بود یا نه؟ این چه منطقی خواهد داشت؟ رفتار شما عملاً همین را نشان داده است. شما حتی برای نیروگاه بوشهر همگی مخالفت کردید و آن قراردادهایی را که داشتید لغو کردید.

امروز آن ظرفیتی که جمهوری اسلامی ایران پیدا کرده است که از معدن، کیک‌زرد، غنی‌سازی، تبدیل به میله‌های سوخت همه این ظرفیت‌ها را خودش دارد و براساس ظرفیت‌های بومی خودش دارد و می‌تواند به خوبی از آن استفاده کند. این به لحاظ فنی و علمی‌الارض است که امروز ما همچون پیشرفت خوبی را داشتیم و به آن اهداف که داشتیم، رسیدیم و همینطور داریم برای مقاصد صلح‌آمیز هسته‌ای موفق عمل می‌کنیم.

به لحاظ حقوقی هم همینطور بوده است. اینها اتهامات زیادی را به ایران مطرح می‌کردند. در سال ۸۶ با آنها صحبت شد که ما هر آنچه که شما ادعا دارید، می‌توانیم و مدعی هستیم و ثابت می‌کنیم که اینها غلط است. یک چارچوب کاری با آژانس بسته شد، آژانس هر آنچه ادعا داشت، شش مسأله بود، آن شش مسأله را جمهوری اسلامی ایران توانست حل کند و برای تک تک آنها به آژانس نامه داد که این موضوع تمام شده است. آنها فقط یک نکته داشتند که می‌گفتند، آن چیزی که از نظر ما مسأله باقیمانده در موضوع هسته‌ای ایران است، همین شش موضوع بود که حل شد، یک مجموعه‌ای را به عنوان برخی مطالعات ادعایی یا اتهاماتی را که در افواه هست مطرح می‌کردند و آن را از ما خواستند و گفتند که شما ارزیابی‌تان را در این باره توضیح دهید که آن هم براساس همان چارچوب کاری آن

می گفتند که ایران در گفتگوها پیش شرط می گذارد، من گفتم این چه فشاری است آن طرفی که تحت فشار است می آید برای شما پیش شرط می گذارد. آنها گفتگوها را ترک کردند. ترک آن گفتگو مصادف با شروع بیداری اسلامی در منطقه شد.

در کنار ظرفیت‌های دیگری که جمهوری اسلامی ایران داشت، آنها به خوبی دیدند که امروز ظرفیت‌های منطقه و توازن قدرت در منطقه دارد به ضرر رژیم صهیونیستی و هم‌پیمانان آمریکا تغییر می کند. پس از مدتی بود که شروع به نامه‌نگاری کردند که گفتگوها را شروع کنیم. اولین نامه را نوشتند، گفتم که ما گفتگو را ترک نکردیم؛ من در همان پایان گفتگوهای (استانبول - ۱) در مصاحبه گفتم که ما حاضریم همین الان هم گفتگوها را ادامه دهیم. نامه‌نگاری‌ها شروع شد که گفتگو کنیم. چند دور نامه‌نگاری بین من و خانم اشتون انجام شد. قرار شد که گفتگوها دوباره شکل بگیرد. در این فاصله یک اتفاق دیگر هم در مسیر پیشرفت ملت ایران افتاد.

ما در گفتگوهای (ژنو - ۲) وقتی که با آنها مطرح کردیم که جمهوری اسلامی ایران برای حقوق هسته‌ای که دارد، امروز به سوخت (۲۰) درصد نیازمند است و دقیقاً در همین خردادماه سه سال پیش بود که نامه‌ای به آژانس نوشتیم و گفتیم که راکتور تحقیقاتی تهران که مصارف دارویی دارد، سوخت این راکتور دارد تمام می‌شود و وظیفه آژانس است که این سوخت را تسهیل کند و در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار دهد. سوخت (۲۰) درصد است، ما هم دنبال این سوخت هستیم و باید این سوخت برای ما تأمین شود. گزینه اول ما هم این است که این سوخت را بخریم. آنها خیال کردند که این موضوع، یک موضوعی است که معطوف به نیاز جمهوری اسلامی ایران است، گفتند که ما این را نمی‌فروشیم، اما حاضریم با سوخت (۳/۵) درصد شما تبادل کنیم، یعنی شما آن سوخت (۳/۵) درصد را بدهید و (۲۰) درصد را ما به شما تحویل دهیم.

جمهوری اسلامی ایران با این هم مخالفتی نداشت، چون ما می‌خواستیم که سوخت (۲۰) درصد ما تأمین شود. در تبادل هم آنها آن بازی‌ها را درآورند که سیرش را در جریان هستیم، شروطی را می‌گذاشتند که اصلاً معقول و منطقی نبود. ما گفتیم قرار است این یک موضوع همکاری باشد. ما حاضریم سوخت (۳/۵) درصد را بدهیم و (۲۰) درصد بگیریم که منجر به بیانیه تهران شد و در همین مجلس محترم آدم و فردای آن توضیح دادم و ناکامی که آنها در این بحث داشتند و بیان کردند که به‌رحال نه به ما فروختند و نه حاضر به تبادل این سوخت شدند.

من یاد نمی‌رود، وقتی که در گفتگوهای (ژنو - ۲) این موضوع را مطرح کردیم که شما این سوخت را بدهید و آنها همین بازی‌ها را درآورند، گفتیم که اگر این انجام نشود ما خودمان می‌رویم و این را تأمین می‌کنیم. من لبخندی که برخی از اینها زدند را فراموش نمی‌کنم که مثلاً این یک چیزی است که شما بتوانید خودتان فراهم کنید؟ آنها ادعایشان این بود، ما که الان فناوری این سوخت را داریم از روزی که بخواهیم تهیه کنیم و بعد برای شما یک خط تولید مجزا درست کنیم و این حداقل دوسال طول می‌کشد و یکی از بهانه‌هایی که ما نپذیرفتیم همین بود که گفتیم که این سوخت را ما نیاز داریم و شما باید در تبادل

ارزیابی توضیح داده شد و آژانس باید پرونده جمهوری اسلامی ایران را عادی می‌کرد.

اما به لحاظ سیاسی اینها بعد از اینکه به لحاظ فنی و حقوقی طرفی نیستند، بسیار امید بسته بودند که با برخی فشارهای سیاسی و برخی از امیدهایی که می‌توانند به چیزهای دیگر داشته باشند مانع این مسیر پیشرفت و مقاومت ملت ایران شوند. خوشبختانه آن روندی که در این (۳۳) سال به‌خصوص در این چند سال طی شده است، روندی بوده است که کشور ما ثبات و امنیت و تثبیت نظام سیاسی بیشتر شده است. مهمترین بحث، تثبیت نظام مردم‌سالاری دینی بود، به‌خصوص با این انتخابات اخیر که شما عزیزان ثمرات آن انتخابات هستید و حاصل این انتخابات اخیر هستید. آنها دیدند که به هر حال نظام جمهوری اسلامی ایران یک نظام مردم‌سالار با ریشه‌های عمیق است. نظامی که در آن رقابت و مشارکت توأمان است و این رقابت‌های سیاسی و بحث‌های سیاسی، روز به روز موجب تثبیت نظام می‌شود.

در زمینه‌های اقتصادی هم همینطور است، آن عرصه‌هایی که آنها برای بحث‌های مختلف دنبال می‌کردند، من در گفتگوهای (ژنو - ۳) به آنها گفتم که در همان سال ۸۹ به دنبال این بودند که براساس تحریم‌های فلج‌کننده و شکننده یک ماه، دوماه دیگر جواب خواهد داد. در همانجا بیان شد که شما در حالی امید به تحریم‌ها بستید که امروز جمهوری اسلامی ایران در اوج اقتدار خودش دارد بزرگ‌ترین جراحی اقتصادی کشور را شروع می‌کند و این اعتماد به نفس کشور است که در این عرصه با این اقتدار و با این قوت عمل می‌کند. من براساس این مقدمه می‌خواهم بگویم آنچه که در گفتگوهای اخیر گذشته است را برای شما توضیح دادم.

ما در قبل از این دو دور گفتگوی اخیر (با دو سال گذشته) در بهمن ۸۹ آخرین دور گفتگوهایی که داشتیم، بحث گفتگوهای (استانبول - ۱) که بعد از گفتگوهای (ژنو - ۳) بود. من مختصات گفتگوهای (ژنو - ۳) را برای شما توضیح می‌دهم، بعد از جریان فتنه بود، بعد از ناکامی آنها در آن فشارهای اقتصادی بود که عرض کردم بحث فعالیت‌های جمهوری اسلامی ایران به لحاظ سیاسی و اقتصادی یک تثبیت بسیار خوبی پیدا شده بود. در آنجا صحبتی که ما با اینها داشتیم یعنی توافق (ژنو - ۳) این بود، ما حاضریم با شما برای همکاری گفتگو کنیم، ما برای همکاری، مانعی در گفتگو نمی‌بینیم، آن هم حول نقاط مشترک، نه هر موضوعی که شما بخواهید.

این توافق ما در (ژنو - ۳) بود. قرار شد در گفتگوهای استانبول این موضوع را دنبال کنیم. در استانبول که در اول بهمن ۸۹ بود، این بحث مطرح شد، گفتیم که لازمه همکاری، پذیرش حقوق ملت ایران است. اگر ما بپذیرفته‌ایم در (ژنو - ۳) که گفتگوها برای همکاری حول نقاط مشترک باشد، لازمه آن، این است که شما رسماً به حق ملت ایران اعتراف کنید. این همان چیزی بود که آنها از آن به پیش‌شرط یاد کردند و گفتگو را ترک کردند و گفتند که ایران پیش‌شرط گذاشته است.

نکته جالب این بود که در همانجا من در مصاحبه گفتم؛ موقعی که ما گفتگوها را شروع کردیم، آنها قبل از آن می‌گفتند که فشارها و تحریم‌ها موجب شد که ایران پای گفتگوها بنشیند، در پایان گفتگو خودشان

محاسباتی شوند، آنها نباید این تصور را داشته باشند که اگر این گفتگوها شروع شده می‌توانند دوباره وارد مسیر غلط گذشته شوند که من قبل از گفتگوهای بغداد در مصاحبه و صحبتی این موضوع را بیان کردم که اگر شما دچار اشتباه محاسباتی بشوید بدانید که این گفتگوها دوباره بی‌نتیجه خواهد بود، بر همین مبنا گفتگوهای بغداد شکل گرفت. در گفتگوهای بغداد جمهوری اسلامی ایران وارد بحث‌های جدی شد، ما پنج پیشنهاد مشخص را براساس توافق‌های استانبول بیان کردیم.

اولاً یکی از بحث‌های جدی که ما با آنها داشتیم این است که اگر هفت کشور قرار است با هم گفتگو کنند این لزوماً دلیلی ندارد که فقط راجع به موضوع هسته‌ای صحبت کنند، موضوعات دیگری هم وجود دارد که ما در بسته پیشنهادی‌مان ارائه کردیم. آنها در (استانبول - ۲) قبول کردند که هم موضوع هسته‌ای و هم غیر هسته‌ای، ما برای چند موضوع پیشنهاد مشخص داشتیم و گفتیم این‌ها موضوعاتی است که می‌شود درباره آن صحبت کرد، یکی بحث بحرین بود، که این یکی از بحث‌های اساسی است و می‌تواند به عنوان یک موضوع همکاری باشد، آنها پیشنهاداتی داشتند مثل بحث مبارزه با مواد مخدر یا مبارزه با دزدی دریایی، ما هم برای آنها حرف داشتیم و مخالفتی نداشتیم.

نکته دومی که مطرح شد این بود که اگر ما می‌گوییم گام‌های اعتمادساز و یک مسیر همکاری را شروع کنیم و توافق ما در بغداد این بود که اگر طرفی گام برداشت طرف دیگر هم متقابلاً گام بردارد ما امروز یک گام بسیار اساسی و جدی برداشته‌ایم، تمام بحث شما این است که می‌گویید ما نگران انحراف فعالیت‌های صلح‌آمیز ایران به سمت مقاصد نظامی هستیم. ما در عالیترین سطح در جمهوری اسلامی ایران مقام معظم رهبری فتوای حرمت سلاح‌های کشتار جمعی را دادند، این یک گام بسیار بزرگ است، این فقط یک بحث و یک ظرفیت در فعالیت‌های جمهوری اسلامی ایران نیست، بلکه با توجه به اهمیت فتوا این یک ظرفیت بزرگ برای خلع سلاح است. متقابلاً امروز شما باید آن گام‌تان را برای مسیر بعدی بردارید و آن اینکه باید در این مرحله شما حق غنی‌سازی اورانیوم را در جمهوری اسلامی ایران به رسمیت بشناسید و پیشنهاد ما این بود که می‌تواند بیانیه بغداد همین باشد. ما تأکید کنیم بر حرمت سلاح‌های کشتار جمعی و شما تأکید کنید بر حق غنی‌سازی اورانیوم در جمهوری اسلامی ایران، این یک بحث اساسی است برای اینکه بتواند گفتگوها را براساس مدل استانبول جلو ببرد، یعنی گام‌های متقابل.

نکته سوم که مطرح شد این بود که بر این مبنا باید چارچوب گفتگوها مشخص شود که ما بدانیم انتهای این گفتگوها چه موقع می‌خواهد باشد و چگونه باشد و این مسیر را چگونه می‌خواهیم طی کنیم؟ برای این هم ما یک پیشنهاد مشخص داشتیم و قبل از گفتگوها آن هم به معاون خاتم‌اشتون ارائه شده بود.

اما بحث چهارم و پنجمی که مطرح شد در بحث حقوق و تکالیف جمهوری اسلامی ایران و اعضای NPT بود ما یکی از بحث‌های اساسی که داشتیم این است که جمهوری اسلامی ایران به هیچ عنوان نمی‌پذیرد یک استثناء باشد. یعنی بخواهد از حقوق آن کاسته شود یا تکالیف بیشتر از NPT به آن تحمیل شود. لذا اگر در این موضوعات

همزمان باشید، یعنی وقتی ما (۳/۵) درصد را می‌دهیم، (۲۰) درصد را از شما بگیریم. آنها می‌گفتند که نه، شما بدهید و ما دوسال بعد که تولید شد در اختیار شما قرار می‌دهیم که جمهوری اسلامی ایران گفت اگر این فرمی هست ما خودمان تولید می‌کنیم. به ظرفیت جوانان و دانشمندان کشور ما، این اقدام بسیار بزرگ انجام شد که یادی نکنیم از شهید بزرگوار شهید شهریاری که نقش بسیار ارزشمندی در این موضوع داشت.

سوخت (۲۰) درصد تهیه شد، نکته بعد این‌ها می‌گفتند خیلی خوب، سوخت (۲۰) درصد یک بحث است اما تبدیل آن به صفحات سوخت یک بحث جدی است، این را دیگر شما نمی‌توانید. حرفشان هم حرف غلطی نبود چون تبدیل سوخت به صفحات سوخت یک کار بسیار پیچیده و محاسبات بسیار دقیق می‌خواهد و یک بحث جدید در جمهوری اسلامی ایران بود که شهید بزرگوار شهریاری این کار را انجام داد و خوشبختانه جمهوری اسلامی ایران در (۲۵) بهمن ۹۰ توانست این سوخت (۲۰) درصد را تبدیل به صفحات سوخت کند و در رآکتور تحقیقاتی تهران قرار بدهد و استفاده بکند.

این یک ظرفیت بسیار بزرگ برای جمهوری اسلامی ایران فراهم شد، یعنی شاید آنها اگر آخرین امیدهایی داشتند که براساس نیاز ما بتوانند فشاری را بر جمهوری اسلامی ایران تحمیل کنند این هم از دستشان رفت. لذا آن نامه‌نگاری‌ها دنبال شد که بیاید گفتگوها را شروع کنیم.

بحث ما همان بحث (استانبول - ۱) بود که ما برای گفتگو و برای همکاری مشکلی نداریم اما آن چیزی را که ما در (استانبول - ۱) مطرح کردیم و آنها گفتگوها را به خاطر آن ترک کردند و گفتند که ایران پیش شرط می‌گذارد و لازمه آن این است که حق جمهوری اسلامی ایران طبق NPT به رسمیت شناخته شود، گفتگوهای (استانبول - ۲) بر این مبنا شکل گرفت و آنها در (استانبول - ۲) اعلام کردند که بله ما این حق را قبول داریم، طبق NPT حقوق جمهوری اسلامی ایران را قبول داریم. بعد در (استانبول - ۲) بحث ما این بود که پس بر این مبنا اولاً این گفتگو از نظر جمهوری اسلامی ایران پذیرفته نیست، گفتگو باید هدفمند باشد، ابتدا و انتها داشته باشد و مشخص باشد که این گفتگوها به چه هدف و به چه نقطه‌ای می‌خواهد برسد؟ لذا باید یک چارچوب برای گفتگوها و اصول و اهداف این گفتگوها مشخص باشد.

نکته دوم اینکه این گفتگوها اگر می‌خواهد شکل بگیرد و دنبال شود باید مبتنی بر گام‌های متقابل باشد، یعنی باید مابه‌ازایی که دارد یکطرفه نباشد، اگر گامی انجام می‌دهیم متقابلاً باید همزمان شما هم آن گام دیگر را بردارید، باید براساس اعتماد متقابل و گام‌های متقابل باشد، آنها در (استانبول - ۲) این بحث را پذیرفتند که ما بیاییم بر این مبنا گفتگوها را شکل بدهیم. بعد از آن که قرار شد در بغداد گفتگو کنیم در فاصله بین گفتگوهای (استانبول - ۲) و بغداد جناب آقای باقری از طرف جمهوری اسلامی ایران و معاون خاتم‌اشتون با هم گفتگوهایی را داشتند برای اینکه بر این مبنا دستور کاری برای گفتگوهای بغداد مشخص شود.

شما ملاحظه فرمودید که در این فاصله یکی از بحث‌های اساسی که ما مطرح کردیم این بود که جمهوری اسلامی ایران امروز با استفاده و با پشتوانه ظرفیت‌های خوب ملی و منطقه‌ای و بین‌المللی خودش و ظرفیت‌هایی که دارد وارد این گفتگوها شده، آنها نباید دچار اشتباه

بحث‌هایی مطرح می‌شود باید در چارچوب همکاری و گام‌های اعتمادساز باشد، این باید مشخص شود تا بتوانیم آن بحث‌ها را دنبال کنیم و برای اینکه آن موضوع را تمام کنیم.

آنها در بغداد یک پیشنهاد داشتند و آن بحث فعالیت‌های غنی‌سازی (۲۰) درصد جمهوری اسلامی ایران بود. من اینجا این توجه را به دوستان بدهم، این نکته قابل توجه است، من یادم است ما اولین دور گفتگوهایی که به نیویورک رفتیم خدمت برادرمان جناب آقای دکتر لاریجانی، در دولت نهم شهریور ۸۴ بود، اولین دور گفتگوهای این تیم جدید بود، جناب آقای لاریجانی مسؤولیت داشتند. در آنجا آن تیم مذاکره‌کننده قبلی که وزرای خارجه سه کشور اروپا بودند آقای فیشر به صراحت بیان کرد، آن زمان فعالیت‌های جمهوری اسلامی ایران در حال تعلیق بود، آنجا بیان کرد که شما این تعلیقی را که الان دارید (آن زمان حدود دو سال بود که تعلیق شده بود) باید تبدیل کنید به تعطیل و سپس تخریب دستگاهها! این را به صراحت آقای فیشر وزیر خارجه وقت آلمان بیان کرد، خوب پاسخ مقتضی در آن زمان توسط جناب آقای دکتر لاریجانی داده شد.

عرض من این است که این مسیر را که تا به امروز طی شده است ببینید که آنها چه می‌خواستند، بعد مطرح شد که تعلیق کنید، دیدند جواب نمی‌دهد در یک گفتگوهایی می‌گفتند حالا در حد همین (۳۰۰۰) دستگاه متوقف شوید، ملت ایران مقاومت کرد، بعد صحبت کردند که حالا فریز کنید، همینطور بعد می‌گفتند... امروز به اینجا رسیده بودند که در بغداد صحبت‌شان این است که مطرح می‌کنند که این فعالیت‌های (۲۰) درصد شما برای چیست؟ این را بیایید بحث کنیم. آنجا من این را مطرح کردم، گفتم اتفاقاً بحث فعالیت‌های (۲۰) درصد یک بحث زمانداری نیست، در همین گفتگوها ما بحثش را شروع کردیم. همین نکته‌ای که خدمت شما عرض کردم، ما خرداد ۸۸ به شما نامه نوشتیم، گفتیم ما برای (۱) میلیون بیمارمان این را نیاز داریم و شما ابا ج کردید از اینکه این را در اختیار ما قرار بدهید، ما حتی گفتیم که حاضریم بخریم، ما گفتیم حتی حاضریم که تبادل کنیم، شما این کار را انجام ندادید.

امروز ما براساس ظرفیت‌های ملی خودمان این را انجام دادیم و نیاز خودمان را برطرف کردیم، این به عنوان یک موضوع همکاری اگر می‌خواهد مطرح شود باید ابعادش مشخص باشد، نه تنها (۲۰) درصد، ما بحثی که داریم این است که طبق NPT غنی‌سازی حق مسلم جمهوری اسلامی ایران و هر عضو NPT است. هر نوع غنی‌سازی که برای مصارف صلح‌آمیز باشد هیچ مانعی نه در NPT و نه در آژانس وجود ندارد، ما برای هر نوع مصارفی که صلح‌آمیز است و غنی‌سازی نیاز داشته باشد این را حق خودمان می‌دانیم. البته اگر در این حق در این چیزی که این مفروض باید این باشد که حق جمهوری اسلامی ایران باشد اما در این موضوع که بعضی چیزها همینطور است، دیروز شما دیدید مطرح شد ما ممکن است برای برخی مصارف صلح‌آمیز دیگر حتی به غنی‌سازی بیشتر یا کمتر نیاز داشته باشیم، این حق ماست و ما باید بتوانیم این حق را تأمین کنیم و این می‌تواند یک موضوع برای همکاری باشد اما در جهتی که اعتماد ملت ایران جلب شود.

عرض من این است روندی که تاکنون طی شد و بعد از گفتگوهای بغداد این بود که ما پنج پیشنهاد مشخص دادیم، بر مبنای این پنج پیشنهاد مشخص و پیشنهادی که شما دادید می‌توانیم بسترهای مشترکی را برای همکاری پیدا کنیم و گفتگوها برای همکاری باید حول هر شش موضوع باشد.

در گفتگوهای بغداد در اجلاس ماقبل آخر وقتی که صحبت شد آنها جمع‌بندی‌شان این بود که ما یک موضوع پیشنهاد دادیم قرار شد درباره این صحبت شود، قبل از دور آخر گفتگوها که با من صحبت شد گفتند ما می‌خواهیم این را بخوانیم، گفتم اگر این را شما بخواهید بخوانید این به معنای این است که ما دیگر به گفتگو نیاز نداریم، یعنی شما یک حرفی را ابتدای یک جلسه بیان می‌کنید بعد انتهای جلسه می‌خواهید همان را جمع‌بندی کنید، بروید بخوانید، این می‌شود همان موضوعی که عرض کردم، گفتم این که بشود بنده هم حتماً صحبت خواهم کرد و خواهم گفت که این حرف غلط است و این را ما نپذیرفته‌ایم و جمهوری اسلامی ایران خودش پنج محور مشخص برای گفتگوها ارائه کرده، اینها خیلی نگران شدند، گفتند اجازه بدهید ما صحبت کنیم، (۸) ساعت رفتند با هم صحبت کردند، بعد آمدند پذیرفتند که پس مجموعه این بحث‌ها را با هم ادامه بدهیم.

در این فاصله (۳۰) روز قرار ما این بود که بنشینیم و این (۶) موضوع را با هم بحث کنیم. یکی، دو بار در مکاتباتی که با آنها شد این بود که ما آماده هستیم برای اینکه بنشینیم و راجع به هر (۶) موضوع بحث کنیم و دستور کار برای گفتگوهای مسکو تهیه کنیم. معاون خانم اشتون در مکاتباتی که با آقای باقری داشت طفره می‌رفت، در انتها بیان می‌کرد خیلی خوب، ما راجع به موضوع خودمان حاضریم صحبت کنیم، که من در نامه‌ای به خانم اشتون نوشتم و رسانه‌ای شد و بیان کردم که این موضوع گفتگوهای مسکو را در ابهام و تردید می‌برد. اگر شما می‌خواهید دوباره همان گفتگویی را که یک موضوعی که دارید مطرح کنید این که اصلاً گفتگو نیست و این بحث تمام خواهد شد.

لذا این یک بحث اساسی بود به ایشان تذکر دادم که اگر این‌گونه باشد ما نمی‌توانیم نسبت به گفتگوهای مسکو نگاه روشنی داشته باشیم. ایشان پریشب با من تماس تلفنی گرفت، من همین را برای ایشان توضیح دادم و ایشان قبول کرد، گفتم شما باید این را بیان کنید که امروز جمهوری اسلامی ایران، آنجا بیان کردم گفتم جمهوری اسلامی ایران یک نظام مردمسالار است، ما توافقی را که می‌کنیم به مردم خودمان بیان می‌کنیم، بر آن توافق جدی هستیم و مردم ما انتظار دارند. همان‌جا من گفتم، گفتم روز چهارشنبه بنده باید در مجلس شورای اسلامی حضور پیدا کنم و به نمایندگان مردم این را توضیح و پاسخ بدهم. این طور نیست که شما خیال کنید یک چیزی را می‌توانید بگویید بعد به گونه دیگر عمل کنید. ایشان پذیرفت که هر پنج موضوع جمهوری اسلامی ایران جزو موضوع گفتگوهای مسکو باشد حتی موضوع غیر هسته‌ای. بر این مبنا ما به گفتگوهای مسکو با این نگاه وارد می‌شویم.

اما آن چیزی که مهم است من چند نکته عرض کنم؛ سه مؤلفه اقتدار، منطق و ابتکار عمل باید بر گفتگوهای ما حاکم باشد که ان‌شاءالله ما هم این را دنبال می‌کنیم. اقتدار جمهوری اسلامی ایران در عرصه‌های

صحبت کوتاهی دارند و بعد جمع‌بندی خواهد شد.

دبیر (فرهنگی) - جناب آقای دکتر بروجرودی بفرمایید.

علاءالدین بروجرودی (بروجرد) - بسم‌الله الرحمن الرحیم
سلام‌علیکم جمیعاً و رحمه‌الله

با درود به ارواح طیبه شهداء و امام شهیدان و با عرض ادب و اعلام اطاعت به محضر مبارک مقام معظم رهبری. واقعیت این است که فناوری هسته‌ای یک حق مسلم ملی و بین‌المللی است، ما چند ده سال است که عضو پیمان NPT هستیم، در ماده (۴) این پیمان تصریح شده است که کشورهای برخوردار از این دانش موظف هستند این دانش را در اختیار کشورهای غیربرخوردار عضو این پیمان قرار دهند.

بنابراین اگر قرار است که در عرصه بین‌المللی ایرادی گرفته شود بر کسانی است که امروز به ما ایراد وارد می‌کنند، کشورهای (۵+۱) که برخوردار از این دانش هستند موظف هستند با ما همکاری کنند این دانش را در اختیار ما قرار دهند، شما نگاهی به کارنامه عملکرد آنها قبل از پیروزی انقلاب اسلامی بیفکنید، همکاری گسترده‌ای را هم آمریکاییها، آلمان، انگلیس، فرانسه با ایران قبل از انقلاب داشتند. در آن زمان جمعیت ما نصف بود، تولید نفت ما دو برابر بود، (۶) میلیون بشکه نفت صادر می‌کردیم، هیچگاه عنوان نکردند که ایران دارای سوخت‌های فسیلی است و نیازمند دانش هسته‌ای نیست، خود این موضوع نشان می‌دهد که نگاه آنها بدون تردید یک نگاه سیاسی است و این ما را موظف می‌کند که با جدیت از این حق ملی دفاع کنیم.

بنده صمیمانه تشکر می‌کنم از جناب آقای دکتر جلیلی و تیم مذاکره‌کننده که با اقتدار و عزت اسلامی در این صحنه مهم مذاکرات حضور دارند و شاهد بودید که در هر نوبت همه نمایندگان محترم با جدیت از تیم مذاکره‌کننده دفاع کردند، این نگاه ماست در مجلس ولی واقعیت این است که غربی‌ها و در رأس آنها آمریکاییها دنبال این هستند که ما این حق را نداشته باشیم، ما فراز و نشیب‌های فراوانی را به ویژه در طول (۱۰) سال گذشته طی کرده‌ایم، در این بازی بدون تردید غرب و آمریکا بازنده بودند، آن زمانی که در مذاکرات تهران وزیرای خارجه انگلیس و فرانسه و آلمان به ما گفتند که شما حق ندارید حتی دو سانتریفیوژ داشته باشید و ما امروز هزاران دستگاه را ساخته‌ایم و فعال داریم نشان‌دهنده این واقعیت است که در این بازی آنها بازنده هستند و این باخت را ادامه ندهند. واقعیت این است که ما همانگونه که مقام معظم رهبری با صراحت اعلام کردند، اضافه بر تعهدی که در عرصه بین‌المللی در قالب پیمان NPT داریم که سلاح نسازیم، به طرف سلاح نرویم، خط قرمز ما این است. در زیر این خط قرمز براساس این عهدنامه ما حق داریم و باید از این حق خود استفاده کنیم، از این دانشی که عرصه آن فقط انرژی نیست. پزشکی، کشاورزی و زمین‌شناسی است و هزار و یک مورد دیگر که نمونه بارز آن همین راکتور تهران است که آقای دکتر جلیلی فرمودند داروی یک میلیون بیمار را در سال تولید می‌کند و آنها حتی علی‌رغم همه ادعاهای حقوق بشری یک نگاه انسانی هم به این مسأله نکردند.

بنابراین من این نکته را می‌خواهم عرض کنم که چون ما بعضی از جاها که می‌رویم تردید می‌کنند که این هزینه چرا؟ همه مطلع هستند و تأکید بر این مسأله ضروری است که نسل‌های آینده ما در کشوری

مختلف امروز این ظرفیت را ایجاد کرده که بتواند با قدرت از حقوق جمهوری اسلامی ایران دفاع کند، ضمن اینکه منطق جمهوری اسلامی ایران یکی از مؤلفه‌های بزرگ اقتدار ما است. این پیشنهادی که اخیراً جناب آقای ضرغامی مطرح فرموده بودند که ما حتی حاضریم گفتگوها را مستقیم پخش کنیم، واقعاً این یکی از آن بحث‌هایی است که من در همان پایان نشست بغداد گفتم، گفتم می‌توانیم همین گفتگوها را الان ببریم در جمع خبرنگاران و رسانه‌ها، آنجا بیان کنیم، شما دیدگاه‌تان را بیان کنید، ما هم بیان می‌کنیم، افکار عمومی جهان قضاوت کند که کدام طرف براساس منطق و استدلال مباحثش را بیان می‌کند و همینطور ابتکار عمل، آن چیزی که امروز مهم است این است که ما باید از ظرفیت‌های خودمان به خوبی بتوانیم استفاده کنیم.

اما آن چیزی که لازمه پیشرفت این گفتگوها است که ما به آنها هم گفتیم، امروز هم در محضر شما نمایندگان عزیز ملت دوباره بیان می‌کنیم این است، آن چیزی که به پایان رسیده است، چون در برخی از این گفتگوها آنها چند بار بیان می‌کردند که پنجره برای گفتگو دارد رو به پایان می‌رسد، زمان برای دیپلماسی کم است. من این را به صراحت هم در اجلاس استانبول و هم در بغداد گفتم و هم اینجا در محضر شما عرض می‌کنم، آن چیزی که به پایان رسیده است راهبرد فشار است، راهبردهای غیرمنطقی است. اتفاقاً زمان برای گفتگو برای همکاری شروع شده است، اگر آنها می‌خواهند این مسیر گفتگو را به شکل موفق تجربه کنند لازم‌هاش این است که باید در راهبرد گفتگو و همکاری حرکت کنند، این نمی‌شود که بخواهند از یک طرف در راهبرد رفتارهای خصمانه با ملت ایران باشند و از یک طرف گفتگو کنند.

لذا این بسیار اهمیت دارد که آنها بدانند که گفتگوها فقط در مسیر همکاری می‌تواند موفق باشد و تجربه (۳۳) سال گذشته و چند سال گذشته به‌خصوص در این موضوع به خوبی خودش را نشان داده است که نه ادبیات تهدید، نه گفتگوهای بی‌فایده و نه راهبرد فشار نمی‌تواند برای آنها مفید فایده باشد. ان‌شاءالله ما هم بتوانیم در این مسیر آن چیزی که شایسته ملت ایران و حقوق ملت ایران است آن را دفاع و دنبال کنیم. دوستان اگر سؤالی دارند بفرمایند.

رئیس - بله، یادداشت را ملاحظه بفرمایید.

جلیلی - آن چیزی که فرمودند این نکته درستی است، آن چیزی که وجود دارد که در صحبت من به آن اشاره شد، ما غنی‌سازی را برای مصارف صلح‌آمیز حق ملت ایران می‌دانیم، حالا این غنی‌سازی متناسب با نیازهای ما است، البته در مصارف صلح‌آمیز است، تمام فعالیت‌های غنی‌سازی ما چه در فردو، چه در نطنز زیر نظر آژانس است، مطابق NPT است و آژانس هیچگونه ایرادی نتوانسته است بگیرد که بگوید به یک فعالیت غنی‌سازی ما کمتر از آن ضوابط آژانس و NPT آیا دسترسی داشته یا نداشته است، این فعالیت‌های ما یک فعالیت‌های کاملاً صلح‌آمیز است، اما حتماً ما تأکید داریم که حق غنی‌سازی اورانیوم برای مصارف صلح‌آمیز از حقوق مسلم ملت ایران است و ان‌شاءالله بتوانیم به خوبی این مسیر را دنبال کنیم.

رئیس - جناب آقای دکتر جلیلی از گزارشی که به مجلس شورای اسلامی در مورد مذاکرات اخیر دادید متشکریم. چند نفر از دوستان

می‌رود که ایران... (سبحانی‌نیا - وقت شما تمام است) این چارچوب غلطی است.

نکته دیگری که آقای دکتر جلیلی به آن اشاره کردند روش فشار و مذاکره روشی است که ابطال و پاسخگو نبودن آن ثابت شده است. با توجه به مذاکرات پیش رو در مسکو من نکته‌ای هم با توجه به اینکه حوزه روسیه و اوراسیا را دنبال می‌کنم اشاره کنم که مجموعاً با شرایط نوین بین‌المللی و رویکردهای نوین روسیه و سوءظن بیشتری که به اهداف و عملکرد آمریکا از سوی روسیه وجود دارد و موضعگیری که در بحث سوریه داشت و نگاهی که روسیه به روابط دوجانبه دارد، مجموعاً انتظار می‌رود که مسکو نقش قابل توجهی ایفا کند و مذاکرات پیش رو در واقع تحت تأثیر گفتمان بلوک شرقی و چین و روسیه و ایران هم باشد و از دستاوردهای قابل توجهی برخوردار باشد. دو نکته را هم من اشاره کنم، جناب آقای دکتر بروجرودی سه نکته را اشاره کنم. ابتدا اینکه... (رئیس - اگر اجازه دهید چون وقتتان تمام شده است) انتظار می‌رود که دیپلماسی و سیاست خارجی کشور حمایت‌کننده مذاکره هسته‌ای باشد، به این معنا که ما باید تلاش کنیم که حداکثر روابطمان را با کشورهای دیگر خالی از مسأله کنیم و در سطح بین‌الملل و منطقه روابط ما با سایر کشورها، کمک‌کننده به پیشرفت مذاکرات در پرونده هسته‌ای و تیم مذاکره‌کننده باشد و کمتر مسأله داشته باشیم و در واقع با تسهیل موضوع در سایر بخش‌ها به پیشرفت این موضوع کمک کنیم.

امیدوار هستیم که شورای عالی امنیت ملی هم با بهره‌گیری بیشتر از دیدگاه‌های کارشناسی و ظرفیت کارشناسی کشور همچنان بتواند در این مسیر که اصل آن به دلیل چالشی است که نظام سلطه با انقلاب اسلامی دارد بتوانیم با تمام توان و قدرت و با کمترین هزینه در دفاع از حقوق ملت ایران موفق باشیم.

رئیس - متشکریم، نفر بعدی را دعوت بفرمایید.

دبیر (فرهنگی) - جناب آقای جهانگیرزاده بفرمایید.

جواد جهانگیرزاده (ارومیه) - بسم‌الله الرحمن الرحیم

ابتدا از جناب آقای دکتر جلیلی به خاطر گزارش خوب تشکر می‌کنم. چند نکته است که من مایلم اینها را خدمت سروران ارجمند به‌ویژه جناب آقای دکتر جلیلی عرض می‌کنم.

یکی اینکه کسی تردید ندارد موضوع هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران یک موضوع راهبردی در مسائل سیاست خارجی ما است. دوم اینکه این امر نتیجه یک فرآیند طولانی و درعین حال نتیجه زحمات و تلاش‌هایی بوده که به اینجا رسیده است و همانطور که شما هم تصریح فرمودید همه ملت ایران در این فرآیند مؤثر بوده‌اند. بنابراین، این فرآیند پیچیده و تلاش چندین دهه اکنون در دستان شماست. البته ما نسبت به مجموعه مذاکرات و تلاش‌های شما شاکر هستیم، اما می‌خواهیم بگوییم که در یک برهه تاریخی و در یک برش تاریخی تأثیرگذار هستید. قطعاً تاریخ آینده ملت ایران نسبت به شما قضاوت روشنی خواهد داشت و امیدواریم از این مجموعه مذاکرات سربلند بیرون بیایید. آنچه آقای بروجرودی هم گفتند در مجموعه مذاکراتی که شما داشته‌اید همیشه مجلس شورای اسلامی و نمایندگان ملت در دوره هشتم و در دوره اخیر مدافع بوده‌اند و طبیعی است که امیدوار هستند که این مجموعه

بدون سوخت‌های فسیلی زندگی می‌کنند و اگر ما امروز این دانش را در اختیار نگیریم و به نسل‌های آینده منتقل نکنیم بدون تردید دست نسل‌های آینده ما به سوی بیگانگان دراز است. امروز که آنها نیازمند سوخت ما هستند به ما زور می‌گویند قطعنامه صادر می‌کنند، تحریم‌های فراقطعنامه‌ای انجام می‌دهند، فردا که ما نیازمند باشیم مشخص است که دیگر استقلالی نخواهیم داشت.

پیشنهاد من خدمت جناب آقای دکتر جلیلی با سپاس مجدد از همه تلاش‌های ایشان این است که اولاً علی‌رغم اینکه حق فناوری هسته‌ای در خصوص ماده (۴) صریح شده است، یعنی به رسمیت شناخته شده است ولی اجلاس (۵+۱) که ما از آنها و از آژانس این انتظار را داریم که با ادبیاتی خارج از چارچوب NPT صحبت نکنند، ملت ما ملتی نیستند که زور و حرف غیرمنطقی را بپذیرند. (رئیس - متشکریم، وقتتان تمام شده است) بنابراین سه نکته است:

به رسمیت شناختن فناوری هسته‌ای، قطعنامه‌های غیرقانونی باید متوقف شود و تحریم‌های فراقطعنامه‌ای برداشته شود، با تشکر.

رئیس - متشکریم، نفر بعدی را دعوت بفرمایید.

دبیر (فرهنگی) - جناب آقای سنائی بفرمایید.

مهدی سنائی (نهادن) - بسم‌الله الرحمن الرحیم

تشکر می‌کنیم و خسته نباشید می‌گوییم خدمت تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای و مسؤولین محترم شورای عالی امنیت ملی و همچنین از مواضع مقتدرانه‌ای که در دفاع از منافع ملی کشور و همینطور اهداف ارزشمند انقلاب اسلامی دارند. با توجه به کوتاهی زمان اگر چند نکته را بخواهیم اشاره کنیم مهمترین آن است که امروز فعالیت‌های هسته‌ای و بحث هسته‌ای برای ما و کشور ما یک موضوع ملی است، موضوعی است متعلق به تمام ملت که با تمام دقت آن را پیگیری می‌کنند و تبدیل به بخشی از غیرت ملی مردم ما شده است. بنابراین طرف‌های مذاکره‌کننده ایرانی در مذاکراتی که با طرف‌های مذاکره انجام می‌دهند باید به این موضوع توجه داشته باشند.

چند روز پیش برخی از سایت‌ها مقاله‌ای را از یک روزنامه کانادایی ترجمه و منتشر کرده بودند، مقاله جالبی بود، اشاره کرده بود که اگر دور از این فضای رسانه‌ای و ایران‌هراسی که غرب در جهان انجام می‌دهد به موضوع هسته‌ای ایران بپردازیم یک فعالیت علمی و یک موضوع تحقیقاتی و یک روندی که چند دهه است که برقرار است و طبیعتاً ملت و جوانان هیچ ملتی اجازه صرف‌نظر از آن را نمی‌دهند. تحقیقاتی که امروزه بخشی از پیشرفت بشری و توسعه کشورها است. بنابراین مردم ما و مجلس شورای اسلامی حمایت قاطعی از فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز کشور دارند و پشتوانه تیم مذاکره‌کننده هستند.

فکر می‌کنم بزرگ‌ترین اشتباه در روند مذاکرات که منجر به کندی مذاکرات و اینکه دستاوردهای لازمی را که باید داشته باشد، ندارد دو موضوع است: یکی اینکه اعتماد یک اعتماد یک‌طرفه تعریف شده است. جالب است که طرف‌های مذاکره با ایران انتظار دارند که ایران اثبات کند که فعالیت‌های هسته‌ایش غیر نظامی است. یعنی اصل برائتی که در همه عرصه‌های زندگی جاری است، اینجا جاری نمی‌شود. هیچکدام از قطعنامه‌هایی که صادر شده و اعلامیه‌های آژانس هم هیچگاه دلیل و گواهی بر نظامی بودن فعالیت‌های هسته‌ای ایران ارائه نکرده اما انتظار

مذاکرات به نتیجه برسد.

اما در منطقه‌ای قرار داریم که دو تا کشور وجود دارند که دارای بمب هسته‌ای هستند، اسرائیل که زرادخانه‌های متعدد دارد و در عین حال عضو NPT هم نیستند. اینکه انتظار جمهوری اسلامی ایران به برخورد در قالب چارچوب‌ها و ضوابط حقوقی بین‌المللی یک انتظار طبیعی است و تصریح به این نکته در مجموعه مذاکرات بسیار مهم است. اما آقای دکتر جلیلی! تجربه تاریخی به ما نشان داده است که مجموعه گفتگوها، مجموعه سازنده‌ای است اما رفتار غرب در مجموعه گفتگوها رفتاری دوگانه است، رفتاری توأم با ریاکاری و فریبکاری است، معادله آنها معادله معیوبی است و به هر طریق معادله ثمربخشی نیست.

اگر نتیجه گفتگوها برای رسیدن به یک چارچوب همکاری است ایجاد فشار و صدور بیانیه‌ها و قطعنامه‌ها و افزایش تحریم‌ها برای ملت ما و نمایندگان ملت محل پرسش اساسی است. تا حالا جناب‌عالی شش دور مذاکره کرده‌اید و وارد دور هفتم می‌شوید، سه دور در ژنو، دو دور در استانبول و یک دور در بغداد و یک دور در مسکو خواهد بود. طبیعی است که مجموع مذاکرات شما با این ادله و منطقی که دارید و منطق راهگشایی هم هست علی‌القاعده باید به مانند سابق با استحکام ادامه دهید و بدانید که شما در پی استیفای حقوق ملت بزرگ ایران هستید و طبیعی است که نمایندگان هم این انتظار را از شما دارند. (۵+۱) و آژانس هم حق ندارند خارج از عرف و معاهدات بین‌المللی از جمهوری اسلامی ایران انتظار داشته باشند. همان حرفی که شما گفتید ایران یک استثناء نیست، ایران در قاعده بین‌الملل است و باید با این قاعده برخورد کرد. رفتارهای اهانت‌آمیز غربی‌ها برای ما قابل تحلیل، تبیین و پذیرش نیست.

اینجا باید به عنوان صدای نمایندگان ملت به آنها هم برسد، طبیعی است که مجلس و نمایندگان رصد می‌کنند، این موضوع امروز به عنوان مهم‌ترین موضوع ملی ما مطرح است. رهبر معظم انقلاب اسلامی هم نسبت به این موضوع حساس هستند.

اما آقای دکتر جلیلی! آنچه در مجلس می‌گذرد حساسیت بیش از حد روی این موضوع است و طبیعی است که رصد نمایندگان اگر نتیجه‌اش مبتنی بر این باشد که به استیفای حقوق ملت بینجامد قطعاً پشتیبانی‌های جدی را از شما خواهیم داشت و در عین حال ما نیات غربی‌ها را در این مجموعه مذاکرات نیات دقیقی نمی‌دانیم. آنها خود از چارچوب‌هایی که تعیین می‌کنند خارج می‌شوند. انتظار از کشورهای خارج از مجموعه محور غرب مثل چین و روسیه هم این است همانگونه که در موضوع سوریه با استقلال عمل می‌کنند در این موضوع هم استقلال خود را بیش از حد به نمایش بگذارند، سپاسگزاریم. باز هم از زحمات جناب‌عالی ممنونیم.

رئیس - تشکر می‌کنیم. آقای جلیلی شما صحبت دیگری دارید، بفرمایید.

سعید جلیلی (دبیر شورای عالی امنیت ملی) - بسم‌الله الرحمن الرحیم از اظهار لطفی که دوستان داشتند تشکر می‌کنم. یک نکته را من عرض کنم در یکی از گفتگوها که دو، سه سال پیش بود یادام است سؤالی که ما از آنها داشتیم این بود که شما (۳۰) سال است هرآنچه

داشتید علیه ملت ایران به کار گرفتید و در مسیر پیشرفت ما تمام موانعی را که می‌شد گذاشتید. این را از آقای سولانا سؤال کردم، گفتم خود شما ادعایتان این است و همین امروز هم تأکید دارید که جمهوری اسلامی ایران تا امروز هیچ سلاح هسته‌ای ندارد. می‌گویید نگرانیم که شاید در آینده باشد. گفتم پس به قول شما که نه بمب هسته‌ای و نه سلاح هسته‌ای داریم و شما هم که زرادخانه‌های مختلف سلاح هسته‌ای را دارید چرا نتوانسته‌اید علی‌رغم به کارگیری همه ظرفیت‌ها مانع پیشرفت ملت ایران شوید؟

ایشان پاسخی نداشت ولی من آنجا آن پاسخ را دادم و اینجا این استفاده را می‌خواهم بکنم. امروز چیزی که موجب اقتدار ما در گفتگوها و اقتدار نظام جمهوری اسلامی ایران است، پشتوانه مردمی نظام است. یک مردم‌سالاری دینی که مردم نه تنها پشتیبانی می‌کنند بلکه حاضرند برای دفاع از حقوق و آرمان‌هایشان هزینه بپردازند. نقش مجلس شورای اسلامی به عنوان نمایندگان ملت در دفاع از این حقوق و ایستادگی بر این حقوق بسیار اهمیت دارد. من اینجا می‌خواهم از مجلس شورای اسلامی تشکر کنم که در هر دور از گفتگوها از تیم مذاکره‌کننده حمایت کرد و پشتیبانی آنها باعث قوت و اقتدار جمهوری اسلامی ایران در دفاع از خواسته‌های ملت شد.

من در همین گفتگوهای بغداد این روزنامه‌های تهران را که در اختیارم بود، روزنامه انگلیسی هم بود، که نمایندگان محترم از این گفتگوها حمایت و بر حقوق ملت ایران تأکید کرده بودند را در گفتگوها نشان دادم. گفتم امروز آن ظرفیتی است که تیم گفتگوکننده و تیم مذاکره‌کننده نمی‌تواند جدای از ملت و خواست ملت و حقوق ملت گفتگو کند. من از شما تشکر می‌کنم، مجلس شورای اسلامی به عنوان عصاره فضائل ملت مهم‌ترین پشتوانه و دفاع از حقوق ملت است و ان‌شاءالله ما هم بتوانیم این مسیر را به خوبی دنبال کنیم. از همه شما که حوصله کردید بسیار متشکر هستم و خیلی ممنونم.

رئیس - جناب آقای دکتر جلیلی از جناب‌عالی و دوستانتان و گزارشی که به مجلس دادید تشکر می‌کنیم. من لازم می‌دانم از فعالیت جناب آقای دکتر جلیلی و همکارانشان در این برهه‌ای که فعال هستند تشکر کنم. حدود (۴۰) سال است که مسأله موضوع هسته‌ای در کشور ما در جریان است و در این (۴۰) سال دو مقطع متمایز دارد، قبل از پیروزی انقلاب که خود آمریکایی‌ها در این زمینه فعال بودند، حتی زمانی آقای کسینجر که وزیر خارجه آمریکا بود به ایران آمد و یک قرارداد (۶) میلیارد دلاری را در زمینه هسته‌ای با ایران امضا کرد. در آنجا همه فرآیند موضوع هسته‌ای، حتی غنی‌سازی هم وجود داشت و آن زمان مورد حمایت آنها بود. پس از پیروزی انقلاب حتی در مورد نیروگاه‌های هسته‌ای هم به ایران ستم کردند و کشورهای اروپایی، مثل آلمان و فرانسه، که قراردادهایی با ایران داشتند آن قراردادهای لغو کردند. بنابراین ما چاره‌ای نداشتیم جز اینکه در زمینه فناوری هسته‌ای خودمان کار را آغاز کنیم. امروز این دانشی که وجود دارد دانش وارداتی نیست، محصول خدمات و فعالیت‌های فکری دانشجویان و دانشمندان و پژوهندگان ایرانی است. بنابراین آنها حق ندارند در این زمینه مطالبه‌ای از ایران داشته باشند.

نکته دیگر مسأله معاهده NPT است. آنچه مهم است برای همه

۵- اعلام وصول (۳) فقره طرح

رئیس - اعلام وصولی‌ها را اعلام بفرمایید.

دبیر (سیحانی‌نیا) - بسم‌الله الرحمن الرحیم

(۳) طرح توسط همکاران محترم داده شده که اعلام وصول می‌شود:

- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۸۸۱) مکرر قانون اصلاح موادی از قانون مدنی.

- طرح خدمات‌رسانی به ایثارگران.

- طرح حق اقامه دعاوی حقوقی، کیفری و اداری برای حفظ بیت‌المال و حقوق مردم توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی از طرف همکاران رسیده که اعلام وصول می‌شود.
رئیس - متشکریم.

۶- اعلام ختم جلسه و تاریخ تشکیل جلسه آینده

رئیس - ما امروز جلسه را زودتر برای دیدار مقام معظم رهبری ختم می‌کنیم. جلسه بعدی ما روز یکشنبه چهارم تیرماه ساعت (۸) صبح است و دستور جلسه هم تقدیم شما خواهد شد. ختم جلسه را اعلام می‌کنیم.

(جلسه ساعت ۹/۳۵ پایان یافت)

رئیس مجلس شورای اسلامی

علی اردشیرلاریجانی

کشورها یک ضابطه‌ای گذاشته‌اند که در آن چارچوب می‌توانند فعالیت هسته‌ای داشته باشند. تاریخ مذاکرات گذشته نشان می‌دهد که رفتار غربی‌ها در این زمینه مزورانه است، از یک طرف می‌گویند ما برای حل مسأله پای میز مذاکره می‌آییم و از پشت صحنه دنبال رفتارهای تندرورانه هستند. معضل اصلی این است که آنها نسبت به خودشان سوءتفاهم دارند و مذاکره را یک مذاکره واقعی نمی‌بینند. آنچه مطالبه اصلی ما در مجلس از تیم مذاکره‌کننده است، این است که در پای حقوق ملت ایران در چارچوب NPT حق تساهل ندارند. این موضوع اصلی است. البته ایران در آن جاهایی که درجه غنی‌سازی است به دلخواه و بنابر نیاز خود می‌تواند حجمش را مشخص کند، اما این نمی‌تواند تبدیل به یک سدی برای ورود حرکت فناوری هسته‌ای ایران محسوب شود.

لذا دوستانی که در مذاکرات هسته‌ای موضوع را دنبال می‌کنند باید توجه داشته باشند که مرز کار باید مقررات بین‌المللی باشد و آنچه هم که در مسیر مذاکرات به عنوان مصالح در نظر گرفته می‌شود باید به اختیار ملت ایران باشد و متناسب با نیازی که ایران دارد. از این جهت و با این چارچوب حتماً مجلس شورای اسلامی از تیم مذاکره‌کننده، هم حمایت می‌کند و هم مطالبه جدی دارد و نتیجه مذاکرات مسکو را هم رصد خواهیم کرد. امیدواریم که دوستان ما در این مذاکرات بتوانند آنچه ملت ایران پس از سال‌ها به دست آورده است مستحکم و مستقر نمایند. ما فعلاً بحث دیگری نداریم چون ملاقات با مقام معظم رهبری است.

- فهرست طرح‌های اعلام وصول شده

عنوان	شماره ثبت	کمیسیون اصلی	کمیسیون فرعی	امضاء کنندگان
طرح الحاق یک تبصره به ماده (۸۸۱) مکرر قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰	۵۱	قضائی و حقوقی	—	اختیاری کسنوبه یزد، بت کلیا، فولادگر، عثمانی، مره صدق، بگلریان، خانلری، نوباو وطن، حیدرپور شهرضائی، نظری مهر، تأمیننی لیچائی، یوسفیان ملا، شکری، سنائی، موسوی لارگانی، ندیمی، تابش، امیری خامکانی، سامری، مصری، جعفری بنه خلخال، دستغیب، طباطبائی نائینی، دهدشتی، بائوج لاهوتی، تمیمی، میرمراذهی، حداد عادل، سلیمی، پزشکیان، قاضی زاده، شهربازی، مرندی، شجاعی کیاسری، حسینی صدر، حیدری طیب، منادی سفیدان، آصفری و رحمانی
طرح خدمات رسانی به ایثارگران	۵۲	اجتماعی	آموزش و تحقیقات، اقتصادی، امنیت ملی و سیاست خارجی، برنامه و بودجه و محاسبات، بهداشت و درمان، عمران	ثروتی، کامران دستجردی، یحیی زاده فیروزآباد، نیاز آذری، نجف نژاد، فرهنگ، جعفری، قوامی، کوچکی نژادارم ساداتی، خصوصی ثانی، ذوالانوار، دوگانی آغچیلو، بزرگواری، سالک کاشانی، سلیمی، زاکانی، الهویردی دهقانی، گروسی، فریدونی، غضنفرآبادی، مروی، عباسپور، نکو، سیدشریف حسینی، محبوب، محمدزاده، قاضی پور، جوکار، عبدالله زاده، یوسفیان ملا، محسنی ثانی، داریوش اسمعیلی، تأمیننی لیچائی و چهار امضاء ناخوانا
طرح حق اقامه دعاوی حقوقی، کیفری و اداری برای حفظ بیت المال و حقوق مردم توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۵۳	قضائی و حقوقی	برنامه و بودجه و محاسبات، شوراها و امور داخلی کشور، اصل نودم قانون اساسی	ثروتی، کامران دستجردی، کائیدی، مروی، کوچکی نژادارم ساداتی، رحمنی، سالک کاشانی، غضنفرآبادی، بزرگواری، سلیمی، الهویردی دهقانی، محمدزاده، سیدشریف حسینی، نکو، عباسپور، عبدالله زاده، زاکانی، محسنی ثانی، قاضی پور، محبوب، یوسفیان ملا، نیاز آذری، جوکار، تأمیننی لیچائی، یحیی زاده فیروزآباد، گروسی، نجف نژاد و ۳ امضاء ناخوانا

آمار طرحها و لوایح تا پایان جلسه هشتم

۱۰۱		جمع کل	
۶۰	لوايح	۴۱	طرحها

اداره کل تدوین قوانین